

Advies van de informateur

L.J. Sievers

8 april 2026

Inleiding

Op vrijdag 20 maart kreeg ik het verzoek om het informatieproces voor de Staphorster gemeenteraad vorm en inhoud te gaan geven. Met veel plezier heb ik aan dit eervolle verzoek voldaan. De gesprekken over de inhoud en nadere duiding van de informatieopdracht gaven me de indruk dat er sprake was van een groot verantwoordelijkheidsgevoel, van de nodige zorgen, en van hart voor de hele samenleving. Daarom was de opdracht om te zoeken naar een bestuurlijke samenwerking in zowel college- als raadsverband die de uitdagingen van de huidige en toekomstige complexe lokale en (inter)nationale tijd, aan zou kunnen.

Op donderdag 26 maart startten de griffier en ik met de gesprekken met de zes fractievertegenwoordigers, en op 2 april voerden we ons laatste gesprek. Ik dank alle gesprekspartners voor hun openheid, hun vertrouwen en de inhoudelijke scherpte waarmee we de gesprekken konden voeren. Dit maakte dat er nu een advies ligt, dat zowel over de gewenste bestuurlijke samenwerking gaat, als ook thema's en dossiers benoemt die volgens onze gesprekspartners aandacht op de agenda van een nieuw college en/of de raad nodig hebben. Ook punten voor een vervolg op de Samenlevingsagenda worden benoemd.

Voordat ik echter aandacht aan inhoud en bestuursamenstelling besteed, benoem ik een aantal algemene bevindingen die breed werden gedeeld. Dit betrof met name de constructieve onderlinge verhoudingen, het respect en de als vanzelfsprekend ervaren politiek die over inhoud gaat, en niet op de persoon is gericht. Ik stel met vreugde vast dat het bestuur van de gemeente Staphorst zich daardoor in zeer positieve zin onderscheidt van menig andere bestuurlijke organisatie.

Werkwijze

In het kader van de informatiefase heb ik met ondersteuning van de griffier gesprekken gevoerd met alle fracties in de raad. Hieronder wordt de gevolgde werkwijze toegelicht.

- Tijdens het informatieproces is in een eerste ronde met vertegenwoordigers van alle fracties gesproken;
- Vervolgens is met enkele partijen een tweede gesprek gevoerd om scherpte te krijgen en recht te doen aan de informatieopdracht. Daarbij was het noodzakelijk, ondanks de vertrouwelijkheid van de gesprekken, op een enkel aspect in te gaan op de bevindingen opgehaald uit de eerste gespreksronde. Tijdens deze tweede ronde van gesprekken is nader ingegaan op beelden en verwachtingen van diverse bestuurlijke varianten, zowel ten aanzien van de inhoud als ten aanzien van de in de informatieopdracht genoemde termen stabiel, goede verhouding en breed draagvlak;
- In een derde ronde zijn er gesprekken gevoerd waarbij meerdere partijen aanwezig waren. De bedoeling van deze gesprekken was om onder anderen het vervolgproces van de informatie ten behoeve van een goed samenspel in de raad, los van collegeverantwoordelijkheid te bespreken. Deze transparantie en het elkaar serieus nemen in deze fase van het informatieproces is door de betrokken partijen als positief en constructief gewaardeerd.

Algemene bevindingen

- Alle fracties hebben aangegeven de goede sfeer en bestuurscultuur uit de vorige raadsperiode te willen vasthouden omdat dit de besluitvorming ten goede komt. Daarbij zijn respect en vertrouwen altijd kenmerkend geweest en het wordt essentieel gevonden om dat te behouden; politiek gaat om de inhoud en mag nooit op de persoon worden gericht;
- Alle fracties geven zich rekenschap van de wijziging van het politieke landschap en de komst van een nieuwe fractie in de raad;
- Uit de gesprekken komt eveneens naar voren dat de intentie er is om de aandacht evenwichtig te verdelen over alle dorpskernen. Het is belangrijk om aandacht te geven aan de verschillende opvattingen die er over de toepassing hiervan zijn.

Bestuurlijke opgaven college

- Uit de gesprekken is een beeld ontstaan van de belangrijkste bestuurlijke opgaven voor het college komende raadsperiode.
- De belangrijkste bestuurlijke opgaven voor het college zijn, in willekeurige volgorde:
 - Regionale samenwerking;
 - Verkeerscirculatieplan;
 - Uitdagingen met betrekking tot de agrarische sector;
 - De verdeling van natuur en ruimte in relatie tot de groei van de gemeente en de regionale opgaven
 - Herijking Integraal Huisvestingsplan;
 - Recreatieve functie Zwarte Dennen;
 - Sociaal domein met betrekking tot een in 2028 nieuw integraal beleidsplan, hervormingsagenda Jeugd en een toekomstbestendige brede welzijnsfunctie;
 - Netcongestie;
 - Uitbreiding industrie- en bedrijventerreinen;
 - Het stimuleren van woningbouw binnen het dynamische woningbouwprogramma.
- Voorgenoemde opsomming is niet allesomvattend. De uitwerking kan bij de coalitieonderhandelingen een plek krijgen.

Bestuurlijke opgaven raad

- Raadsbrede onderwerpen betreffen met name thema's waarvoor breed draagvlak in de raad wenselijk is. Fracties geven aan dat samenwerking op deze onderwerpen kan bijdragen aan continuïteit, stabiliteit en betrokkenheid van de gehele raad. Daarbij is het niet perse noodzakelijk dat er sprake is van unanimititeit;
- De samenleving verwacht een betrouwbaar bestuur. Dit vraagt om continuïteit van vastgesteld beleid zodat de inwoners weten waar zij aan toe zijn. Het Staphorster bod als uitgangspunt voor ruimte voor Defensie en het door de raad vastgestelde Perspectief op Opvang Vluchtelingen zijn leidend. Het Staphorster bod vraagt externe positionering. Het Perspectief op Opvang Vluchtelingen vraagt komende bestuursperiode nadere uitwerking;
- Aandacht en ook zorgen over de gemeentelijke financiën wordt breed gedeeld, en daar is volgens sommige fracties zowel creativiteit als een raadsbreed gesprek over prioritering noodzakelijk. De rapportage Mooi Wark kan hier behulpzaam bij zijn;
- Ten aanzien van het domein welzijn en samenleving in de huidige ingewikkelde tijden lijken alle partijen het van belang te vinden dat in Staphorst niemand buiten de boot mag vallen. De concrete invulling van deze gedeelde waarde vraagt in de nieuwe raad nadere aandacht en uitwerking.

Vervolg op de Samenlevingsagenda

- Er is breed draagvlak voor verdieping en uitwerking van de Samenlevingsagenda, als een manier om de inwoners actief te betrekken. Sommige fracties zien graag uitbreiding van de actieve betrokkenheid en (mede-) verantwoordelijkheid van inwoners op innovatieve en creatieve manieren, waarbij deze ook genoemd worden als een manier om kosten van taken die de gemeente nu uitvoert, te spreiden;
- Alle fracties hebben aangegeven bepaalde onderwerpen in een vervolg op de Samenlevingsagenda 2022-2026 met de samenleving op te willen pakken. Daarbij moet vooraf per onderwerp duidelijk zijn welk niveau van participatie wordt ingezet. De volgende onderwerpen zijn genoemd tijdens de gesprekken en belangrijk om mee te nemen in een vervolg op de Samenlevingsagenda:
 - Weerbare samenleving;
 - Ruimte voor ontmoeting en voorzieningen passend bij de dorpskernen: "het bouwen van gemeenschappen";
 - Toekomstbestendige oplossing voor zwembad de Broene 'eugte.

- Voorgenoemde opsomming is niet allesomvattend. De uitwerking kan een plek krijgen bij het opstellen van een vervolg op de Samenlevingsagenda.

Mogelijke samenwerkingsvormen

- De in de paragrafen bestuurlijke opgaven genoemde onderwerpen vragen volgens vele fracties een stabiel, capabel en stevig college dat met lef keuzes durft te maken en gericht is op verbinding. Een college dat in staat is om gesprekspartner te zijn op landelijk, provinciaal en regionaal niveau om de Staphorster belangen naar voren te brengen. Van het college mag worden verwacht dat het solide opereert, in nauwe samenwerking met de gehele gemeenteraad;
- Alle fracties zijn zich bewust van hun grote verantwoordelijkheid, waarbij de meeste fracties ook bereid zijn dat te vertalen naar deelname aan het bestuur. PvdA-Groenlinks heeft aangegeven dat zij voor zichzelf geen rol zien in het nemen van bestuurlijke verantwoordelijkheid;
- Tevens is gebleken dat er ten opzichte van de duidingsbijeenkomst op 24 maart bij Forum voor Democratie verschil van inzicht is gekomen over de vraag of zij bestuurlijke verantwoordelijkheid willen dragen met vertegenwoordiging in het college;
- Alle fracties die bestuurlijke verantwoordelijkheid willen dragen hebben aangegeven dat zij geen enkele fractie uitsluiten. Wel hebben zij mogelijke bestuursvarianten genoemd en hun eigen voorkeuren voor een bestuursvariant waar zij zichzelf aan deel zien nemen aangegeven;
- Alle fracties constateren dat het politieke landschap in Staphorst is gewijzigd door de toetreding van een zesde partij tot de gemeenteraad. Daarmee zijn 2 van de 17 zetels in handen van Forum voor Democratie. De grootste fractie, de SGP, heeft 6 zetels, gevolgd door de ChristenUnie met 4 zetels en het CDA met 2 zetels. De tweede zetel van Gemeentebelangen en de zetel van PvdA-GroenLinks zijn restzetels;
- Een bestuurlijke meerderheid is in vele varianten mogelijk, zelfs met 2 partijen. Dat wordt gezien de wens voor een brede coalitie niet als voorkeur genoemd, net zo min als een te brede coalitie. De voorkeur van bijna alle fracties komt uit op een coalitie met 3 partijen. Gezien de verschuiving in het politieke landschap is het niet vanzelfsprekend dat dit continuïteit van het huidige college met zich meebrengt.

Conclusies en advies informatie

- De informatieopdracht luidde als volgt: “te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om te komen tot een stabiele bestuurlijke samenwerking, gekenmerkt door goede onderlinge verhoudingen en met een zo breed mogelijk draagvlak in de raad”. De nadere duiding van de term “stabiele bestuurlijke samenwerking” houdt zowel een politiek evenwichtige situatie in het college in, als ook een persoonlijke stevigheid, gezag en bestuurlijke kracht van de individuele collegeleden. De term “zo breed mogelijk draagvlak in de raad” is bedoeld om zowel aan te geven dat een college moet kunnen rekenen op een ruime meerderheid in de raad, als om aan te geven dat het wenselijk is dat op zo veel mogelijk onderwerpen in de raad gezamenlijkheid of unanimiteit wordt gevonden;
- Alles overwegende en daarbij recht doende aan de informatieopdracht kom ik tot het advies om over te gaan tot het formeren van een meerderheidscollege van de fracties van SGP, ChristenUnie en CDA;
- De argumenten om tot dit advies te komen zijn:
 - Deze samenstelling doet het meest recht aan de bedoelde stabiele bestuurlijke samenwerking;
 - Deze partijen beschikken aantoonbaar over kandidaat wethouders met het gewenste gezag;
 - Deze samenstelling met 12 van de 17 raadszetels voldoet aan de wens van alle fracties om een college van 3 partijen te vormen en het voldoet aan het criterium van een zo breed mogelijk draagvlak in de raad.
- Aanvullend daarbij is het in het kader van een breed draagvlak in de raad wenselijk om de niet formerende partijen de mogelijkheid tot een inbreng te geven voordat het coalitieakkoord wordt gesloten.

Ten aanzien van het vervolg en de formatiefase geef ik daarnaast de volgende suggesties mee:

- Uit de gesprekken is naar voren gekomen dat de verdeling van portefeuilles nadrukkelijk aandacht vraagt in de formatiefase. Verschillende fracties hebben daarbij aangegeven dat het wenselijk is om bij de portefeuillevdeling te zorgen voor een logische en toekomstgerichte samenhang tussen portefeuilles en niet uit te gaan van bestaande structuren en gewoontes;
- Ten aanzien van de hierboven genoemde algemene bevinding over de evenwichtige verdeling van de aandacht over de dorpskernen adviseer ik hierover als raad, bijvoorbeeld in de nog nader in te vullen tweedaagse, met elkaar van gedachten te wisselen.

Tot slot

Tijdens de afscheidsvergadering van de oude raad op 31 maart zijn de goede sfeer en onderlinge verhoudingen en het respect tussen coalitie en oppositie duidelijk naar voren gekomen. Er stond een team dat samen de raadsperiode 2022-2026 met elkaar in harmonie heeft afgesloten. Ik wens raad en college toe dat deze constructieve houding ook de komende periode zal kenmerken.

Tot slot bedank ik op deze plek ook de griffier voor de uitstekende samenwerking en haar onvermoeibare inzet.

Ik wens u allen een voorspoedig verloop toe van de vervolgstappen in het proces om te komen tot een nieuw bestuur voor de gemeente Staphorst.

8 april 2026

LJ. Sievers, informateur